

آنارشیسم

آنارشیسم یک ایدئولوژی است که با این عقیده اساسی تعریف می شود که اقتدار سیاسی در تمام اشکالش، به خصوص در شکل دولت، هم شیطانی و هم غیر ضروری است (از لحاظ لغوی آنارشی به معنای بی حکومتی است). آنارشیست ها اعتقاد دارند که دولت شیطانی است، زیرا به عنوان منبعی از اقتدار قهری، اجباری و مطلق است، زیرا نفی کننده اصول آزادی و برابری و نیز استقلال شخصی نامحدود است که در کانون تفکر آنارشیستی قرار دارد. از این رو، دولت و نهادهای حکومتی و قانون همگی فاسد و فاسدکننده هستند. در هر حال، عقیده غیر ضروری بودن دولت نیز اهمیتی کمتر برای آنارشیسم ندارد. آنارشیست ها نظم سیاسی را رد می کنند، ولی اعتقاد عمیقی به نظم طبیعی و هماهنگی اجتماعی ذاتی دارند که از سوی فرضیه های خوش بینانه ای درباره سرشت بشر نافذتر شده اند. به کلام دیگر، حکومت از نظر آنها راه حلی برای مشکل نظم نیست، بلکه خود علت این مشکل است. با این همه، آنارشیست ها جامعه ای بدون دولت را ترجیح می دهند که در آن انسان های آزاد امور خودشان را از طریق توافقات و همکاری های داوطلبانه، که بر مبنای دو سنت رقیب گسترش یافته، مدیریت می کنند: یکی اشتراک گرایی سوسیالیستی و دیگری فردگرایی لیبرال. بنابراین آنارشیسم را می توان نقطه تلاقی سوسیالیسم و لیبرالیسم تصور کرد.

اهمیت

آنارشیسم در میان ایدئولوژی های سیاسی وضعیتی غیر عادی دارد؛ چرا که هرگز حتی در سطح ملی نیز موفق به کسب قدرت نشده است. از آنجایی که هیچ جامعه ای با ملتی طبق اصول آنارشیستی تغییر وضعیت نداده است می توان آنارشیسم را یک ایدئولوژی کم اهمیت قلمداد کرد. به عنوان یک جنبش سیاسی، آنارشیسم دارای سه نقص و کاستی است. اول اینکه هدف آنارشیسم، یعنی سرنگونی دولت و تمام اشکال اقتدار سیاسی، واقع بینانه نیست. مهم ترین انتقاد به آنارشیسم این است که این ایدئولوژی مثالی است از یوتوپیانسیسم در معنی منفی اش؛ چرا که اعتقادی افراطی به خوبی بشر یا توانایی نهادهای اجتماعی نظیر بازار یا مالکیت اجتماعی برای حفظ نظم و ثبات دارد. دوم اینکه در نگرش خود به حکومت به عنوان نهاد فاسد و فاسد کننده، آنارشیست ها ابزارهای سنتی فعالیت سیاسی همچون تشکیل احزاب سیاسی، شرکت در انتخابات و به دست آوردن مقامات دولتی را رد می کنند. سوم اینکه آنارشیسم مجموعه ای واحد و منسجم از عقاید سیاسی را تشکیل نمی دهند؛ جدای از ضد دولت بودن، آنارشیست ها در رابطه با ماهیت یک جامعه آنارشیستی و به خصوص در مورد حقوق مالکیت و سازمان اقتصادی با یکدیگر توافق نظر ندارند.

در حقیقت، شاید اهمیت دائمی آنارشیسم فقط به واسطه ی خصوصیت متنوع روزافزون آن پنهان شده باشد. آنارشیست ها علاوه بر کشمکش های طبقاتی و سیاسی پایدار، به مسائلی دیگر نظیر زیست بوم شناختی، حمل و نقل، توسعه شهری، مصرف گرایی، تکنولوژی جدید و روابط جنسی نیز توجه می کنند.